

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

На правах рукопису

Воловельська Ірина Валеріївна

УДК 658.589:656.2

**Вибір оптимальної інноваційної стратегії підприємств
залізничного транспорту**

08.00.04- економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник
Д.е.н., професор
Дикань В.Л.

Харків -2008

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Роль і місце інноваційних процесів у діяльності підприємств залізничного транспорту. Теоретичний аспект	10
1.1. Сутність інновацій. Особливості інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту	10
1.2. Інноваційні процеси на підприємстві	28
1.3. Класифікація факторів інноваційних процесів на підприємстві. Структура інноваційного процесу підприємств залізничного транспорту	37
Висновки до розділу 1	55
РОЗДІЛ 2. Оцінка стану та особливостей розвитку інноваційного середовища підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах	57
2.1. Аналіз світового досвіду розвитку і підтримки інноваційної діяльності	57
2.2. Аналіз сучасного стану інноваційного середовища України	71
2.3. Причини інноваційної кризи в Україні і шляхи удосконалення управління інноваційною діяльністю	83
2.4. Діагностика і оцінка сучасних тенденцій у розвитку залізничного транспорту	92
2.5. Рекомендації з проведення інноваційних реформ на залізничному транспорті України на підставі аналізу світового досвіду	101
Висновки до розділу 2	111
РОЗДІЛ 3. Економічні механізми стратегічної інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту	114
3.1. Методика вибору оптимальної інноваційної стратегії підприємства залізничного транспорту	114
3.2. Методика оцінки інноваційного потенціалу підприємства залізничного транспорту	130
Висновки до розділу 3	158
Загальні висновки	160
Список використаних джерел	162

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах глобалізації і стрімкого формування нового суспільства ключовою стратегією державної політики стає перехід до інноваційного шляху розвитку країни на основі обраних пріоритетів. Інновації є єдиним ефективним засобом забезпечення конкурентоспроможності будь-якого підприємства в умовах ринку незалежно від форми його власності та галузевої належності.

Розвиток залізничного транспорту тісно пов'язаний з розвитком інших галузей економіки. Характер рухливості населення, рівень розвитку виробництва і торгівлі визначають попит на його послуги. Разом з тим, залізничний транспорт, впливаючи на рівень життя і розвиток продуктивних сил, є системоутворюючим фактором. Геополітичне положення України і країн пострадянського простору, мультимодальна специфіка високотехнологічного перевізного процесу створюють об'єктивні передумови реалізації ідеї створення єдиного транспортного простору на євразійському континенті. У цих умовах найбільшої актуальності для залізничного транспорту України набувають питання активізації інноваційної діяльності.

Варто відзначити той факт, що в Україні розвиток економіки відбувається за рахунок відновлення старої технічної бази і завантаження вільних виробничих потужностей. Як тільки потенціал такого роду буде вичерпаний, що саме зараз відбувається на залізничному транспорті, економіка країни зіткнеться з погрозою чергової економічної кризи. У цій ситуації вивести економіку на шлях стабільного розвитку можуть тільки інновації.

Виявлена ситуація висуває нові вимоги до системи інноваційної діяльності в країні, які б стали адекватними сучасним завданням, що стоять перед підприємствами залізничного транспорту, промисловими

підприємствами, а також транспортним і промисловим комплексом країни в цілому.

Все це зумовлює актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Питання розвитку інноваційних процесів, інноваційних стратегій, а також питання, що стосуються інноваційного потенціалу, при достатньому висвітленні їх у наукових дослідженнях закордонних і вітчизняних вчених, мають деякі аспекти, що лишаються маловивченими. Необхідно відзначити внесок у вирішення поставленої проблеми таких вчених, як: З.О.Адаманова, І.Ансофф, Н.П. Бутко, В.А.Верба, С.Г.Галуза, В.І.Герасимчук, Г.Я.Гольдштейн, О.Г.Дейнека, В.Л.Дикань, А.А.Динкін, П.Друкер, П.В. Завлін, А.М.Золотарьов, О.С.Іванілов., В.П.Ільчук, М.Кастельс, Ю.Ф. Кулаєв, Б.М Лapidус, І.Нонакі, Л.О.Позднякова, Є.М.Сич, Є.Тоффлер, Л.О.Українська, Р.А.Фатхутдінов, В.Г.Шинкаренко, В.Т. Шишмаков, Й.Шумпетер, В.Г.Щербак, А.І.Яковлев, та ін.

Основну увагу дослідники приділяли питанням структури інновацій та інноваційного процесу, організації та управління інноваційною діяльністю, а також питанням, пов'язаним з управлінням знаннями. Водночас існуючі механізми формування і методики оцінки інноваційного потенціалу не повною мірою досліджені, поза увагою лишаються багато важливих аспектів, що знижує ефективність інноваційної діяльності транспортного підприємства.

У сучасній теорії інноваційного розвитку інноваційні стратегії не розглядаються в більшому масштабі, ніж на рівні функціональних стратегій. А це, у свою чергу, не дозволяє розглядати інноваційний потенціал транспортного підприємства як головний конкурентний ресурс і найважливіший фактор розвитку окремих підприємств транспорту та промисловості, а також економіки в цілому в існуючих умовах господарювання. Разом з тим ряд специфічних питань інноваційного розвитку залізничного транспорту, пов'язаних з особливостями формування

будь-яких ресурсів, організаційної та управлінської політики, залучення інвестицій, форми власності тощо, які відповідають потребам сучасних ринкових відносин, потребують додаткових досліджень.

У зв'язку з цим актуальним стає завдання розробки механізму оцінки, формування і реалізації інноваційного потенціалу підприємства залізничного транспорту, а також інноваційних стратегій, вибір яких здійснюється за допомогою запропонованої методики оцінки його інноваційного потенціалу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт на кафедрі економіки, організації та управління підприємством Української державної академії залізничного транспорту згідно до Концепції державної програми реформування залізничного транспорту, Закону України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» №433- IV від 16.02.2003р.та Концепції Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008-2012рр» (схвалена розпорядженням КМУ від 6 червня 2007р. №381-р). Робота відповідає цілям та завданням, поставленим у Стратегії економічного та соціального розвитку України «Шляхом Європейської інтеграції» на 2004-2015рр (затверджена указом Президента України від 28.04.2004р. №493).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту на основі оцінки його інноваційного потенціалу та розробка рекомендацій щодо вибору оптимальної інноваційної стратегії.

Мета дослідження зумовила необхідність постановки та вирішення таких завдань:

- дослідити існуючі визначення понять «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», їх класифікацію на транспорті та фактори впливу для доповнення ознак класифікації і класифікаційних груп;
- розробити прогресивні форми і методи організації і стимулювання

інноваційної діяльності вітчизняних підприємств залізничного транспорту на основі аналізу сучасного стану інноваційної діяльності у світі та в Україні; визначити роль інновацій в умовах міжнародної конкуренції;

- проаналізувати сучасні тенденції розвитку залізничного транспорту України та реформи, що відбуваються на залізничному транспорті в інших країнах світу;

- проаналізувати передумови проведення реформ на залізничному транспорті України з метою надання методичних рекомендацій щодо їх проведення;

- дослідити існуючі поняття та класифікації інноваційних стратегій з метою уточнення і доповнення існуючої класифікаційної системи;

- дослідити існуючі методи оцінки інноваційного потенціалу підприємств залізничного транспорту та розробити методику оцінки інноваційного потенціалу і механізм вибору найбільш ефективної інноваційної стратегії.

Об'єктом дослідження є інноваційна діяльність підприємств залізничного транспорту в умовах сформованої економічної ситуації.

Під підприємствами залізничного транспорту розуміються залізниці, а також промислові підприємства, що належать до відомства «Укрзалізниці».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних основ підвищення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту на підставі вибору оптимальної інноваційної стратегії.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження є праці вітчизняних і закордонних науковців в галузі інноваційної діяльності, системного аналізу економіки, визначення шляхів підвищення ефективності інноваційної діяльності на залізничному транспорті. У процесі дослідження використані методи порівняльного, системного, статистичного аналізу для дослідження стану інноваційного середовища на залізничному транспорті та в країні; економіко-математичні методи та методи експертних оцінок - для оцінки інноваційного потенціалу;

абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення та формування висновків; графічний метод – для оформлення результатів проведених досліджень; діалектичний метод – для здійснення ретроспективного огляду процесів становлення та розвитку теорії інновацій.

Наукова новизна отриманих результатів:

вперше:

запропоновано методичний підхід щодо вибору оптимальної інноваційної стратегії підприємств залізничного транспорту, що базується на системі критеріїв часткових показників рівня його інноваційного потенціалу та конкурентному становищу підприємства на ринку;

удосконалено:

методику оцінки інноваційного потенціалу підприємств залізничного транспорту, що, на відміну від інших, базується на чотирьох факторах: конкурентоспроможності продукту на ринку транспортних послуг, якісному рівні інноваційних досліджень, технологічному та продуктовому оновленні та наукоємності продукту;

класифікацію факторів, що впливають на інноваційну діяльність підприємств залізничного транспорту, яка на відміну від існуючих дає можливість відокремити фактори та нейтралізувати негативні;

організаційно-економічний механізм процесу інноваційного реформування підприємств залізничного транспорту, в межах якого застосовується методичний підхід щодо вибору оптимальної стратегії;

дістали подальшого розвитку:

шляхи управління інноваційною діяльністю підприємств залізничного транспорту на основі її стимулювання за рахунок податкових пільг, податкових знижок при інвестиціях у нове устаткування, пільгове кредитування інноваційних проєктів, підтримка малого інноваційного бізнесу тощо;

розробка рекомендацій щодо можливих шляхів виходу з кризи

підприємств залізничного транспорту, які полягають в необхідності проведення переоцінки основних фондів, коригуванні правового забезпечення; розподілі методів управління в залежності від виду перевезень; залученні інвестицій на підставі концесії, створенні єдиної інформаційної мережі тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці рекомендацій щодо вибору оптимальної інноваційної стратегії підприємств залізничного транспорту на основі оцінки його інноваційного потенціалу, що дозволить підвищити конкурентоспроможність галузі.

Запропонований організаційно-економічний механізм процесу інноваційного реформування підприємств залізничного транспорту сприятиме прийняттю обґрунтованих рішень щодо вирішення стратегічних питань інноваційної діяльності.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в навчальний процес Інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів та використовуються при підготовці магістрів та спеціалістів за спеціальностями: «Економіка підприємства», «Менеджмент організацій», «Управління процесами перевезень» (30.07.08. №2/30) та у навчальному процесі Української державної академії залізничного транспорту при викладанні лекцій, проведенні практичних занять для студентів денної й заочної форм навчання з дисциплін: «Економіка підприємства», «Забезпечення конкурентоспроможності підприємства», «Потенціал підприємства», «Економіка міжнародних транспортних перевезень», «Економіка і організація інноваційної діяльності» (29.08.08. №14/1).

Запропоновані шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту на основі оцінки його інноваційного потенціалу та вибору оптимальної інноваційної стратегії використовуються і враховуються при визначенні основних стратегічних напрямків інноваційної діяльності Південної залізниці (17.07.08 №017/8-I).

Апробація результатів роботи. Основні положення і результати

дисертаційного дослідження доповідалися на: X міжнар. наук-практ. конф. «Управління організацією: регіональні аспекти» (12-13 квітня 2002р., Чернігів-Київ); II міжнар. наук. конф. «Проблеми економіки транспорту» (16-17 травня 2002р., Дніпропетровськ); I міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми міжнародних транспортних коридорів і єдиної транспортної системи України» (3-5 червня 2004р., Коктебель-Харків); II міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми міжнародних транспортних коридорів і єдиної транспортної системи України» (7-11 червня 2006р., Коктебель-Харків); III міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми міжнародних транспортних коридорів і єдиної транспортної системи України» (4-10 червня 2007, Коктебель-Харків); IV міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми міжнародних транспортних коридорів і єдиної транспортної системи України» (2-7 червня 2008, Коктебель-Харків).

Особистий внесок здобувача. Висновки і результати дисертаційного дослідження отримані автором самостійно. В статті [10], опублікованій у співавторстві, здобувачем запропоновано методика оцінки інноваційного потенціалу підприємств залізничного транспорту.

Публікації. Результати дослідження опубліковані в 16 працях, з яких 10 наукових статей надруковані в наукових виданнях, визначених ВАК фаховими з економічних наук. Загальний обсяг публікацій становить 4,77 друк.арк., з них особисто автору належить 4,65 друк.арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків.

Робота виконана на 210 сторінках тексту, містить 6 рисунків, 20 таблиць, 3 додатка, список використаних джерел налічує 173 найменування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдулов А.И. Научные и технологические парки, технополисы и регионы науки / А.И. Авдулов, А.М. Кулькин. - М.: ИНИОН РАН, 1992.- 166с.
2. Агеев А.И. Предпринимательство: Проблемы собственности и культуры / А.И. Агеев. - М.: Наука, 2000.-109с.
3. Адаманова З.О. Инновационная стратегия экономического развития в условиях глобализации: [монография] / З.О. Адаманова. - К.: Нац.эконом.университет.– Симферополь, Крымучпедгиз, 2005.-504с.
4. Анискин Ю.П. Обновление продукции и конкурентоспособность / Ю.П. Анискин // Инновационные проблемы в условиях рынка: Материалы семинара. –М.: Экономика промышленности,1999.- №10.-С.35-39
5. Андрейчиков А.В. Анализ, синтез, планирование решений в экономике / А.В. Андрейчиков, О.Н. Андрейчиков. - М.: Финансы и статистика, 2000.-307с.
6. Андрощук Г. Рационализаторская деятельность за рубежом / Г. Андрощук // Інтелектуальна власність. –2003.-№4.-С.29-34
7. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. - СПб: Питер, 1999.- 416с.
8. Ансофф И. Стратегическое управление/ И. Ансофф. -М.:Экономика, 1989.- 89с.
9. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент / И.Т. Балабанов. - Спб.:Питер,2001.-208с.
10. Баранчеев В.П. Инновационный менеджмент / В.П. Баранчеев. - М.: Финстатинформ, 2000.-135с.
11. Бараш Ю.С. Монополії на транспорті і можливі шляхи їх реформування / Ю.С. Бараш // Залізничний транспорт України -2005.-№2.-С.76
12. Басов А.И. Инновации – главное направление инвестиционного процесса/ А.И. Басов // Финансы и кредит.-2003.-№5.-С28-34

13. Белорус О. Императивы стратегии развития Украины в условиях глобализации / О. Белорус // Экономика Украины.-2002-№11.-С.4-13
14. Бир С. Наука управления/ С. Бир ; [пер. с англ. М.С. Доронина]. - М.:Энергия, 2001.-215с.
15. Бобина М. Стратегические межфирменные альянсы/ М. Бобина // Вопросы экономики, 2002.-№4-С.96-100
16. Боди Д. Основы менеджмента / Д. Боди, Р. Пэйтон.- СПб. Питер, 1999.- 816с.
17. Боувер Р. Организационные инновации и пути их реализации / Р. Боувер // Проблемы теории и практики управления -1991.- №4.-С.45-50
18. Бочкин А.Л. Стратегическое планирование и нововведения в корпорациях/ А.Л. Бочкин //Сборник трудов ВНИИСИ, 2000.
19. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал. Ключ к успеху в новом тысячелетии / Э. Брукинг -СПб.: Питер, 2001.-288с.
20. Бубенко П.Т. Наука та інноваційний процес в Україні / П.Т. Бубенко //Проблеми науки.- 2003.-№4.-С.8-13
21. Бутко Н.П. Проблемы реализации инновационной модели развития на региональном уровне / Н.П. Бутко // Экономика Украины.-2001.- №11.-С.15-19
22. Верлока В.С. О повышении конкурентоспособности железных дорог/ В.С. Верлока // Залізничний транспорт України.-2000.- №5-6.-С.37-42
23. Верба В.А. Методические рекомендации по оценке инновационного потенциала предприятия / В.А. Верба, И.В. Новикова // Проблемы науки.-2003.- №4.-С23-25
24. Водопьянова Е. Концепция Европейского исследовательского пространства как зеркало науки старого света / Е. Водопьянова // Мировая экономика и международные отношения.-2004.-№11.-С51-55
25. Гавва В.П. Оценка инновационного потенциала предприятия и отрасли / В.П. Гавва. - Х.: Нац.аэрокосм.университет.- 2004.
26. Гарретт Б. Стратегические альянсы / Б. Гарретт, П.Дюссож. – М.: ИНФРА –2002.

27. Глазьев С.Ю. Длинные волны и НТП / С.Ю. Глазьев - Новосибирск, 1999.
28. Голдштейн Г.Я. Инновационный менеджмент: [уч. пособие] / Г.Я. Голдштейн. –Таганрог: ТРТУ, 1998.-187с.
29. Гончаров Т.В. Інноваційна діяльність промислових підприємств в Україні / Т.В. Гончаров // Проблеми науки.-2002.-№7.-С.13-15
30. Государственный комитет статистики Украины. Статистический бюллетень №1,№2, №3.- 2006.
31. Гохман О.Г. Экспертное оценивание: [уч. пособие] / О.Г. Гохман. - Воронеж: Изд-во ВГУ, 1991.-152с.
32. Грачев М.В. Управление трудом (теория и практика капиталистического хозяйствования / М.В. Грачев. - М.: Наука, 1990.-198с.
33. Гречан А.П. Теоретичні засади визначення інноваційного потенціалу підприємства / А.П. Гречан // Економіка та держава.-2005.- №7.-С.34-37
34. Гринев А.В. Оценка инновационного потенциала предприятия / А.В. Гринев // Проблемы науки.-2003.- №12.-С12-15
35. Гринькова В.М. Тлумачний словник економічних термінів: Навч.посіб./В.М.Гриньова, В.О.Корда. - Харків:Гриф, 2001
36. Гунин В.И. Управление инновациями: Управление развитием организации / В.И. Гунин. -М.:ИНФРА-М, 2000.-328с.
37. Гуриев С. Конкуренция вместо регулирования: предложения по реструктуризации железнодорожного транспорта на третьем этапе структурной реформы / С. Гуриев, Р. Питтман, Е. Шевяхова - ЦЭФИР, 2003
38. Дедилова Т.В. Проблемы активизации инновационной деятельности промышленных предприятий в Украине / Т.В. Дедилова // Бизнес-информ.-2005-№5-6.-С.35-37
39. Денисенко М.П. вплив інновацій на прискорення розвитку економіки / М.П. Денисенко // Проблеми науки.-2002.-№2.-С15-18
40. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятий :

[монографія] / В.Л. Дикань. - Харків.: Основа, 1995

41. Дікань В.Л. Оцінка впливовості складових інноваційного потенціалу на інноваційну активність підприємств промисловості / В.Л. Дикань, Є.В. Колесников // Економіка розвитку, Харків. Нац. Університет.-2006.-№1.- С.13-17
42. Дикань В.Л. Економіка підприємства: [учебник для вузів] / В.Л. Дикань, І.М. Писаревський. -Х. : ООО «Олант», 2002.-200с.
43. Економіка труда: [учебник для вузів] / В.Л. Дикань, Ю.Н. Юрченко А.Г., Дейнека, І.В. Воловельська - Х. : ООО «Олант», 2002.-120с.
44. Довідник основних показників роботи залізниць України (1996-2006 рр.). Міністерство транспорту та зв'язку України, Управління статистики.- К.:ТОВ «Швидкий рух», 2007.-44с.
45. Друкер П. Рынок: как выйти в лидеры. Практика и принципы / П. Друкер. - М.:1999.-352с.
46. Егоров И.Ю. Использование в Украине новой системы показателей уровней научно-технического и инновационного развития, разработанной в ЕС для их оценки/ И.Ю. Егоров // Пробл. Науки.-БГ.- №9
47. Житенко Е.Д. Как стимулировать инновационную деятельность / Е.Д. Житенко // ЭКО.-2002.- №3.-С.47-61
48. Завлин П.Н. Оценка эффективности инноваций / П.Н. Завлин, А.В. Васильев - СПб.: Изд. Дом «Бизнес-пресса», 1998.-216с.
49. Завлин П.Н. Основы инновационного менеджмента: [уч. пособие] / П.Н. Завлина, А.К. Казанцева, Л.Э. Минделли.– М.: Экономика, 2000.-475с.
50. Захарін С.В. Поліпшення інвестиційно-інноваційного клімату в Україні / С.В. Захарін. - К.: Проблеми науки. -2003.-№4.-С.20-23
51. Захарин С.В. Инновационное и научно-техническое обеспечение развития промышленности / С.В. Захарін. - К.: Проблеми науки.- 2005.- №5.-С.18-20
52. Золотарев А.Н.Основы формирования холдинговой модели управления

- ж.-д. транспортом Украины / А.Н. Золотарев // Вісник економіки транспорту і промисловості.-2006.-№15-16.-С.146-148
53. Зубкова Е.В. Проблемы использования результатов научно-технической деятельности, права на которые принадлежат государству / Е.В. Зубкова // ЭКО.-2001.-№10.
54. Зуев В. Формирование общей коммунитарной модели экономического развития стран ЕС / В. Зуев // Общество и экономика.-2000.-№2.-С.123-125
55. Иванова Н.А. Малый инновационный бизнес в странах развитой экономики / Н.А. Иванова // Российский экономический журнал.- 2003.- №11.-С.98-101
56. Івченко І.Ю. Економічні ризики :[навч.посібник] / І.Ю. Івченко. - К:ЦНЛ.- 2004-304с.
57. Ильенкова С.Д. Инновационный менеджмент / С.Д. Ильенкова. - М: ЮНИТИ, 1997.-343с.
58. Ильяшенко С.М Составляющие инновационного потенциала субъекта хозяйственной деятельности / С.М. Ильяшенко, Ю.С. Шипулина // Вісник СумДу.-2002.-№7(40)-С.118-119
59. Инвестиции и инновации: Словарь-справочник от А до Я / [Л.В. Артемова, М.З Бор, А.Ю.Денисов и др.]- М.:ДИС, 1998.-295с.
60. Инновационный менеджмент: Банки и биржи / [С.Д.Ильенкова, Л.М.Гохберг, С.Ю.Ягудин и др.]; под ред. С.Д.Ильенковой. - ЮНИТИ, 1997.-215с.
61. Инновационный менеджмент/ [П.Н. Завлина, А.К.Казанцева, Л.Э.Миндели и др.]. - М.: ЦИСН, 1998.-267с.
62. Карачаровский В.В. Высокотехнологичное развитие и либеральная парадигма / В.В. Карачаровский // ЭКО.- 2003.- №9.-С27-28
63. Карлофф Б. Деловая стратегия / Б. Карлофф; [пер.с англ. В.Припискова]. - М.:Экономика,1991.-185с.
64. Киселева В.В., Анализ научного потенциала (межотраслевой аспект) /

- В.В. Киселева, Т.Е. Кузнецова, Б.В. Кузнецов - М.: Наука, 2002.-125с.
65. Краюхина Г.А. Книга делового человека / Г.А. Краюхина, Э.С. Минаева. - М.: высшая школа, 1983
66. Ковалев В.В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности: финансы и статистика : [монография] / В.В. Ковалев- М.:, 1996.
67. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность / Д.И. Кокурин - М.:Экзамен, 2001.-576с.
68. Комков Н.И. Роль инноваций и технологий в развитии экономики и общества / Н.И. Комков // Проблемы прогнозирования.-2003.-№3
69. Косенко А.П. Развитие методологии оценки инновационного потенциала предприятия / А.П. Косенко // Экономика развития: Харьковский нац. экономич. университет .-2006.-№1(37).-С.45-47
70. Костина Г. Миллиард на подделках / Г.Костина // Эксперт.-2000.- №8(221)
71. Кравцевич А.И. Общественное предпринимательство в Японии : [монография] / А.И. Кравцевич. - М.:Наука, 1988.-299с.
72. Красносова О.М. Проблемы материального стимулирования персонала промышленных предприятий / О.М. Краснова // Финансы Украины.-2002 №1(10).-С.25-28
73. Круглова Н.Ю.. Инновационный менеджмент : [учебное пособие] / Н.Ю. Круглова. - [2-е изд.доп]. - М.: Издательство РДЛ,2001.-352с.
74. Кругликов А.Г. Системный анализ научно-технических нововведений / А. Г. Кругликов. -М.:Наука, 1996.-120с.
75. Кулагин А.С.О стимулировании инновационной деятельности / А.С. Кулагин, Л.И. Леонтьев // Недвижимость и инвестиции. Правовое регулирование.-2002.- №1(10)
76. Кулаев Ю.Ф. Економіка залізничного транспорту: [навч.посібник] / Ю.Ф. Кулаев -Днепропетровськ.- 2006.-232с.
77. Кутейников А.А. Технологические нововведения в экономике США / А.А. Кутейников. - М.:Наука, 1990.-95с.

78. Ладник В.И. Предпосылки осуществления инновационной деятельности в Украине / В.И. Ладник. - К.: Наукова думка, 2003.-295с.
79. Лапин Н.И. Проблемы системного исследования нововведений / Н.И. Лапин // Достижения и перспективы, вып. №28. Управление и НТП.- №5
80. Лапуста М.Г. Риски в предпринимательской деятельности : [учебное пособие] / м.Г. Лапуста, Л.Г Шаршукова. - М.: Инфра – М., 1998.-224с.
81. Леонтьев В.В. Межотраслевая экономика / В.В. Леонтьев. - М.: Экономика, 1997.-479с.
82. Лепейко Т.И. Управление формированием стратегического потенциала предприятия / Т.И. Лепейко// Экономика развития.-2004.-№4(32).-С.98-101
83. Лепейко Т.И. Теоретичний підхід до класифікацій інновацій / Т.И. Лепейко, М.О. Боярська //Экономика развития.- Х.:ХНЕУ.-2006.- №1(37).-С102-105
84. Литвак Б.Г. Управленческие решения: [учебник] / Б.Г. Литвак-М.:ТАНДЕМ, 1998.-248с.
85. Мартюшева Л.С. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження / Л.С. Мартюшева, В.О. Калишенко //Фінанси України.-2002.-№10.-С.61-67
86. Медовников Д. Стратегическое сырье / Д. Медовников // Эксперт.- 2000.- №16(229).-С.27-31
87. Медынский В.Г. Инновационный менеджмент: [учебник] / В.Г. Медынский.-М.: ИНФРА-М, 2002.-295с.
88. Мендынский В.Г. Реинжиниринг инновационного предпринимательства: [учебное пособие] / В.Г. Медынский, С.В. Индельманов.- М.: Юнити, 1999.-414с.
89. Медынский В.Г. Инновации предпринимательства: [учебное пособие] / В.Г. Медынский, Л.Г. Шаршукова.- М.:Инфра-М, 1997.-240с.
90. Мертенс А.В. Инвестиции: курс лекций по современной финансовой теории / А.В. Мертенс. - К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. -

416с.

91. Моисеева Н.К. Современное предприятие: конкурентоспособность, маркетинг, обновление / Н.К. Моисеева, Ю.П. Анискин. -М.: Внешторгиздат.- 1993.-230с.
92. Москаленко Л. Рецептúra вызовов / Л. Москаленко // Эксперт.-2003.- №35(388).-с.24-30
93. Найт Ф.Х. Риск. Неопределенность и прибыль/ Ф.Х. Найт. - М.: Изд-во «Дело»,2003.-359с.
94. Наукова та інноваційна діяльність в Україні/ Статистичний збірник.- К.:Держкомстат України,2004.-360с.
95. Николаев А.И. Инновационное развитие и инновационная культура / А.И. Николаев // Проблемы теории и практики управления.-2001-№5.- С.57-64
96. Обременчук В.Ф. Стратегия предприятия: короткий курс лекций / В.Ф. Обременчук - К.: МАУП, 2000.-127с.
97. Огурцов А. Вихід на інноваційний шлях розвитку суспільства / А. Огурцов, Л. Мамаїв, В.Злищук // Науковий світ.-2003.-№4.-С.5-7
98. Одотюк І.В. Якісний рівень сучасних інноваційних перетворень в промисловому комплексі України / І.В. Одотюк // Проблеми науки.- 2002.-№12.-С.33-36
99. Отенко И.П. Методологические основы управления потенциалом предприятия / И.П. Отенко [учебное пособие]. -Харьков: Изд.ХНЭУ, 2004.-216с.
100. Оффшорный бизнес за рубежом: налоги, финансы, инвестиции: [учебное пособие для менеджеров]/ под ред. Балашова.- Никосия-Хельсинки: Практик- Ханикомб- 1995.- 228с.
101. Патон Б. Інноваційний шлях у розвитку економіки України: стан, проблеми, перспективи розвитку / Б. Патон // Вісник НАН України.- 2000.-№2.-с.11-15
102. Петровский А.М., Организация экспертиз и анализ экспертной информации / А.М. Петровский, Л.А. Панкова, М.В. Шнейдерман. - М.: Наука, 1984.-

154с.

103. Письмак В. Новые формы организации инновационного процесса / В. Письмак // «Экономист».- 2003.-№9.-с.14-16
104. Пичкур О. Особенности инновационной деятельности на современном этапе / О. Пичкур // Интеллектуальная собственность. -2003.-№12.- с.34-39
105. Поляков С.Г. Модель инновационного развития предприятия / С.Г. Поляков, И.М. Степнов //Иновации.-2003.-№2 .-с.56-60
106. Предпринимательство: [учебник] / М.Г. Лапуста, А.Г. Порцнев, Ю.Л.Старостин, Л.Г. Скамай. -М.:ИНФРА , 2000.-448с.
107. Пригожин И.М. Нововведения: стимулы и препятствия / И.М. Прижин - М.:Политиздат, 1998.-270с.
108. «Про затвердження Стратегії залучення міжнародної технічної допомоги на 2004-2007рр». / Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004р. №15. - Офіційний вісник України.-2004.-№ 2.-с.45-50
109. «Про концессии»: Закон Украины від 16.07.99р.№977-XIV/ Відомості Верховної Ради України. – 1999 - № 41.
110. «Про монополії»: Закон Украины / Відомості Верховної Ради України.- 2000 - № 30
111. «Про наукову і науково-технічну діяльність» / Закон України від 01.12.1998р. №284-XI. - Відомості Верховної Ради України.-1999.-№2-3.
112. «Про науково-технічну інформацію»: Закон України / Відомості Верховної Ради України.-1993-№33.
113. «Про наукову і науково-технічну експертизу»: Закон України / Відомості Верховної Ради України.-1995-№9.
114. «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків»:Закон України/ Відомості Верховної Ради України.-1999-№40.
115. «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності»: Закон України: від 13 грудня 1991р. №1977-XII/ Відомості

Верховної Ради України.-1992.-№12.

116. «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»: Закон України від 15.12.1993р. №3687-ХІІ/ Відомості Верховної Ради України.-1994.-№7.
117. «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»: Закон України від 15.12.1993р.№3689-ХІІ/ Відомості Верховної Ради України.-1994.-№7.
118. «Про охорону прав на промислові зразки»: Закон України від 15.12.93р.№3688-ХІІ/ Відомості Верховної Ради України.-1994.-№7.
119. «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»: Закон України від 11.07.2001р.№2623-ІІІ/ Вісник НАН України.-2001.-№9
120. «Про пріоритетні напрями інноваційній діяльності в Україні»: Закон України від 16.01.2003р.-Урядовий кур'єр.-2003.-№12
121. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева - М.: ИНФРА-М, 2004.-480с.
122. Ракитов А.И. Философия компьютерной революции / А.И. Ракитов -М.: изд-во политической литературы, 1997.-286с.
123. Розанова Н.М. Структура рынка и стимулы к инновациям / Н.М. Розанова// Проблемы прогнозирования.- 2002.-№3.-С.93-108
124. Рубан В. Інноваційна модель стратегічного розвитку України: методологія і досвід / В. Рубан // Економіка України-2003.-№6.-С.14-19
125. Рудик О.В. Инновационный потенциал и оценка его состояния на предприятии О.В. Рудик // Экономика развития.-Харьков:тд.-2004.-№1(29)
126. Саймон Г. Науки об искусственном / Г. Саймон - М.: Мир, 1972.-148с.
127. Самуэльсон П. Экономика [в 2-х томах] / П. Самуэльсон -М.: НПО «АЛГОН» ВНИИСИ «Машиностроение», 1994-т.2.-417с.
128. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто - М.: Прогресс, 1990.-295с.
129. Соколов Д.В. Предпосылки анализа и формирование инновационной политики / Д.В. Соколов, А.Б. Титов, М.М. Шабанова. - СПб.: ГУЭФ, 1997.
130. Сахал Д. Технический прогресс: концепции, модели, оценки / Д.Салах. -

М.: Финансы и статистика, 1985.-366с.

131. Семиноженко В.И. Формування та реалізація державної науково-технологічної політики: пріоритети та шляхи забезпечення / В.И. Семиноженко // Утвердження інноваційної моделі розвитку економіки України: Матеріали наук.-практ. Конференції.-К.:НТУУ «КІН»,2003
132. Сергиенко Я. Кооперативная модель управления бизнесом / Я. Сергиенко // Вопросы экономики.- 1999.-№10.-С.18-23
133. Система. Симметрия. Гармония / [В.С. Тюхтина, Ю.А. Урманцева, А. С. Яковлева].- М.: Мысль, 1988.-315с.
134. Словарь-справочник от А до Я / [Л.В. Артемова, М.З Бор, А.Ю.Денисов и др.]. - М.:ДИС, 1998
135. Словарь иностранных слов и выражений / [ред. К.И. Верник]. - М.: Олимп: классификация, 1998.-152с.
136. Соболев Ю.В., Стратегия предприятия и стратегический менеджмент: [учебн.пособ] / Ю.В. Соболев, В.Л. Дикань, А.Г. Дейнека, Л.А. Позднякова. - Х.: ООО «Олант», 2002.-416с.
137. Соколов Д.В., Предпосылки анализа и формирование инновационной политики / Д.В. Соколов, А.Б. Титов, М.М. Шабанова. -СПб.: ГУЭФ, 1997
138. Стельмашук А.М. Экономика и организация инновационной деятельности / А.М. Стельмашук - Тернополь: Економічна думка, 2001.-362с.
139. Столяров Б. Сколько потратить на науку / Б. Столяров // Эксперт.- 2000.- №16(229)
140. Стоянов Е.А. Экспертная диагностика и аудит финансово-хозяйственного положения предприятия / Е.А. Стоянов, Е.С. Стоянова. - М.: Перспектива, 1992.-89с.
141. Стоянова Е.С. Финансовый менеджмент / Е.С. стоянова - М.: Перспектива, 1995.-272с.
142. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004-2015pp) шляхом Європейської інтеграції / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін. //

- Нац.ін-т стратег.дослідж., Ін-т економ.прогнозування НАН України;М-во економ.та питань європ.інтеграції України –К.:ІВЦ Держкомстату України, 2004.-416с.

143. Сич Е.М. Інноваційно - інвестиційний розвиток залізничного транспорту / Е.М. Сич, В.П. Ільчук. -К.:Логос, 1999.-338с.
144. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями / Б. Твисс - М.: Экономика, 1989
145. Ткаченко С.Е. Мировой опыт реформирования ж/д транспорта / С.Е. Ткаченко // Вісник економіки транспорту і промисловості.- 2006.-№15-16.-С.158-162
146. Турусин Ю.Д. Стратегический менеджмент / Ю.Д. Турусин, С.Ю. Ляпина, Н.Г. Шаламова. - М.: ИНФРА-М, 2003.-516с.
147. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент / Р.А. Фатхутдинов - СПб.:Питер, 2003.-400с.
148. Федотов Н.Г. Формирование региональной инновационной политики / Н.Г. Федотов // Инновации.- 2002.-№5
149. Хусаинов Ф.И. Демонополизация железнодорожного транспорта: теория и практика Британской модели / Ф.И. Хусаинов //Вестник транспорта.- 2003.-№4-С.30-38
150. Черевикина М.Ю. Посредники инновационного рынка. Опыт СО РАН: проблемы и решения /М.Ю. Черевикина, Ю.В. Лобурец // ЭКО.- 2002.- №12
151. Черкасов В.В. Деловой риск в предпринимательской деятельности: [практическое пособие] / в.В. Черкасов - К.: Либра, 1996.-380с.
152. Циренщиков В.С. Научно-технологическая интеграция Западной Европы / В.С. Циренщиков.-М.: Наука, 1992
153. Шарко М.В. Стратегія розвитку національної інноваційної системи України / М.В. Шарко //Формування ринкових відносин в Україні.-2004.- №4.-С.24-31
154. Шишмаков В.Т. Инновационный менеджмент на железнодорожном

- транспорте: [учебное пособие для вузов ж.-д. транспорта] / В.Т. Шишмаков, С.В. Шишмаков - М.: Маршрут, 2006.- 136с
155. Шовкун І. А. Деякі аспекти вітчизняної моделі інноваційного розвитку економіки//Проблеми науки.-2002.-№9.-С.8-12
156. Шумпетер І. Теория экономического развития и исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры / И. Шумпетер.-М.: Прогресс, 1982
157. Экономика железнодорожного транспорта: [учебное пособие для вузов ж.-д. транспорта]./ И.В. Белов, Н.П. Терешина, В.Г. Галабурда, Б.М. Лapidус.- М.:УМК МПС России, 2001-600с.
158. Экономическая стратегия фирмы: сборник научных трудов / под ред. А.Г. Градова. -Спб: Специальная литература, 1993.-358с.
159. Экономическая энциклопедия: в трех томах / [редкол. С.В.Мочерний и др.]-К.: Изд.центр «Академия», 2001
Т.2 – 2001. – 305 с.
160. Экспертные оценки в н-т прогнозировании: [учебное пособие]/ под ред. В.С. Михалевич -Киев:НД, 1974.-297с.
161. Юріцин Р. Сучасні моделі економіки та пошук ринкової моделі України / Р. Юріцин // Регіональні перспективи.-2002.-№5.-С.57-61
162. Яковлева Н. Оценка инновационного потенциала предприятий и эффективность его использования / Н. Яковлева// Вестник Киевского национального торгово-экономического университета.- 2005.-№1
163. Янсен Ф.Эпоха инноваций / Ф. Янсен – М.: ИНФРА-М, 2002.-315с.
164. Barone-Adesy G. Giannopoulos K.Vosper I. Backtesting Derivative Portfolios With FHS// Моделирование и анализ безопасности, риска и качества в сложных системах: Труды Международной научной школы МА БРК - 2001, Спб.-НПО “Омега”, 2001.
165. Freeman C. The Economics of innovation.- England, 2002.-215p.
166. Johnston R., Kast F., Rosenweig J. People and system. Mc Graw-Hill, New York, 1967.-300p.

167. Keen P. Information systems and organization change/ Oxford, 1981
 168. Markus M. Systems in Organization. Pitman, London, 1984
 169. Mintz, Steven. L. Beyond Wall Street the art of investing - John Wiley & Sons.Inc.2001. -114 p.
 170. Research Management, 1986, Nov-Des .-125p.
 171. Rothweller R. Successful industrial innovation: critical factors for the 1990's//Rand Journal of Management. 1992.22'33
 172. Stevens G.A., Burley J. 3,000 raw ideas = 1 commercial success//«Research & technology management», May-June, 1997
- Valenta F. Delba ridicich //Hospodarske noviny.-1976 №37. p.6